

AUTONOMIA I INCLUSIÓ DELS ALUMNES D'EDUCACIÓ INFANTIL A L'ESCOLA RURAL

LES CONFERÈNCIES A L'ESCOLA
LA POPA DE CASTELLCIR

Irene ROCA CRESPI

Treball final de Grau Mestre d'Educació infantil

Professor: Joan Soler i Mata

4t curs. Educació infantil

Menció: Educació inclusiva i atenció a la diversitat

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, 17 de maig de 2013

RESUM:

El tema central d'aquest Treball Final de Grau és l'autonomia dels alumnes d'educació infantil a l'escola rural. Aquest projecte està organitzat a partir de dos grans blocs.

En el primer bloc hi trobem el marc teòric, on es desglossen totes els aspectes importants i característics de l'escola rural i les seves estratègies didàctiques, a banda de definir i recercar en el concepte d'autonomia.

En el segon bloc hi trobem la part pràctica i el treball de camp. Aquest apartat es desenvolupa al voltant de l'estratègia didàctica de les conferències a l'escola La Popa de Castellcir que s'analitzen i s'avaluen per tal de conèixer com aquesta estratègia potencia l'autonomia i la inclusió dels infants a l'etapa d'educació infantil.

Paraules claus: Autonomia, inclusió, escola rural, estratègies didàctiques, conferències.

ABSTRACT:

The central theme of this final degree project is the autonomy of rural preschool children. This assignment is divided into two main parts.

The first one tackles the theoretical framework and provides a breakdown of all the main characteristic features of the rural school and the teaching strategies employed, in addition to defining and analysing the concept of autonomy.

The second part includes the practical aspects and the fieldwork. The section is developed focusing on the teaching strategy of the lectures given in La Popa School, in Castellcir. These are examined and assessed in order to determine how the strategy enhances children's autonomy and integration in the preschool stage.

Keywords: *Autonomy, integration, rural school, teaching strategies, lectures.*

ÍNDEX

1. Introducció i objectius	4
----------------------------	---

PART TEÒRICA

2. L'escola rural	7
2.1 Característiques	8
2.2 El mestre de l'escola rural	11
2.3 Els alumnes de l'escola rural	12
2.4 Estratègies metodològiques i didàctiques	14
3. L'autonomia a l'escola rural	17
3.1 Què entenem per autonomia a educació infantil	17
3.2 L'autonomia i la inclusió a l'escola rural <i>La Popa</i> de Castellcir	18
3.2.1 Els plans de treball	19
3.2.2 Els padrins	20
3.2.3 L'assemblea	21
3.2.4 L'organització dels espais	22

PART PRÀCTICA

4. Les conferències com a estratègia didàctica d'autonomia	24
4.1 Què entenem per conferència?	24
4.2 Metodologia i procés de la investigació	29
4.2.1 Hipòtesis de l'estudi	31
5. Treball de camp: recollida de dades	32
5.1 Instruments de recollida de dades	32
5.1.1 Graells d'observació	32

5.1.2 Entrevistes a les famílies i la mestra	37
6. Anàlisi de les dades	40
6.1 Resultats de les observacions	40
6.2 Síntesis de les entrevistes	42
7. Conclusions	47
8. Epíleg: reflexió sobre l'aprenentatge realitzat	51
9. Bibliografia	53
10. Sumari de l'annex ¹	57

---

¹ Els annexos s'adjuntaran en un CD a la contraportada del treball.

1. INTRODUCCIÓ

El tema central d'aquest treball final de Grau d'Educació Infantil és l'autonomia dels alumnes d'educació infantil a l'escola rural.

Considero que l'autonomia és un element molt important dins de qualsevol etapa d'ensenyament aprenentatge, ja que ajuda als alumnes a adquirir capacitats d'autoregulació. En aquesta etapa l'autonomia i l'aprenentatge van molt lligats, ja que, primer, els infants aprenen a ser autònoms i, després, a adquirir coneixements. En aquesta línia, l'escola rural adquireix una sèrie de característiques específiques que ajuden als infants a desenvolupar aquesta capacitat.

S'ha de dir que l'escola rural sempre ha set un tema que m'ha engrescat molt. D'una banda, pel seu potencial educatiu i, de l'altra, per la proximitat que he tingut amb aquests centres. Després de realitzar les pràctiques III en un centre amb aquestes característiques, concretament el centre La Popa de Castellcir, m'ha ajudat a motivar-me més per poder realitzar aquesta cerca i, alhora, poder-ho relacionar amb una de les meves altres inquietuds, que és l'atenció a la diversitat, ja que els centres rurals solen treballar i potenciar la inclusió.

Amb aquest treball es pretén estudiar els diversos punts de l'escola rural i, més concretament, les estratègies didàctiques que ajuden a treballar l'autonomia dels infants en l'etapa d'educació infantil. A més, es vol mostrar com aquestes atenen l'atenció a la diversitat.

Així doncs, i tal i com ja he dit anteriorment, aquest treball està organitzat en dos grans blocs. En el primer bloc hi trobem el marc teòric on es desglossen dos temes centrals. El primer tema que hi trobem és l'escola rural, on s'hi expliquen les característiques, els mestres, els alumnes i, finalment, les estratègies metodològiques i didàctiques que diferencien aquesta tipologia escolar de les altres. El segon tema central del marc teòric és l'autonomia. En aquest apartat s'hi troben tant el concepte d'autonomia en l'etapa d'educació infantil, com també a partir de quines estratègies didàctiques en fonamenta l'autonomia i la inclusió a l'escola rural de Castellcir.

En el segon bloc hi trobem la part pràctica. Es troba dividida en quatre grans apartats. En el primer apartat es fa una aproximació a l'estratègia didàctica de les conferències i es detallen la metodologia i el procés d'investigació que s'utilitzarà durant el procés. Seguidament, hi trobem els instruments del treball de camp i l'anàlisi de dades. Per acabar, hi ha les conclusions extretes després de la investigació.

Els objectius plantejats en aquest treball són, concretament, els següents:

- **Conèixer el grau d'autonomia dels infants d'educació infantil de l'escola rural.**
(Amb aquest objectiu el que es pretén es conèixer el grau d'autonomia dels infants de l'escola rural concretament els d'educació infantil).
- **Saber i conèixer les diferents estratègies didàctiques per treballar l'autonomia a l'escola rural.**
(Amb aquest objectiu es pretén fer una recerca de les diferents estratègies didàctiques que es treballen a l'escola rural i com aquestes ajuden a millorar l'autonomia dels infants d'educació infantil).
- **Conèixer i analitzar les conferències a l'educació infantil.**
(Amb aquest objectiu el que es vol aconseguir és fer un anàlisi de les conferències a educació infantil, després d'haver ampliat els coneixements amb la recerca).
- **Saber com participen les famílies en el desenvolupament de les conferències, abans de ser exposades.**
(Amb aquest objectiu el que es pretén es conèixer de primera mà quines són les diferents recomanacions i orientacions que reben les famílies per a poder preparar les conferències que exposaran els seus fills i com aquestes preparen i ajuden als infants en tot el procés).

Abans d'avançar amb el treball m'agradaria fer els agraïments a totes aquelles persones que han fet possible el desenvolupament del treball. En primer lloc, m'agradaria agrair en Joan Soler, tutor de la Universitat de Vic, per la seva supervisió i orientació en tot el procés. Seguidament, agrair a Sibi Vandrell, directora i mestra d'educació infantil del centre La Popa, per transmetrem i ensenyar-me l'estratègia, a banda de col·laborar en diversos aspectes durant el treball. Per altra banda, vull agrair a les famílies d'educació infantil per la seva implicació i a tots els infants, ja que sense l'ajuda de tots ells no hauria pogut desenvolupar un procés d'ensenyament aprenentatge tant enriquidor per mi. A tots ells, mil gràcies, ha set un plaer poder compartir aquesta experiència amb tots vosaltres.

2. L'ESCOLA RURAL

Per contextualitzar el desenvolupament del projecte, he cregut convenient en un inici fer una síntesi dels principals temes que tenen en comú les escoles rurals, com ara, les seves característiques i el seu funcionament, entre d'altres.

Per començar, s'ha de tenir present la definició de l'escola rural. Segons Roser Boix (2004). *“Entendemos por escuela rural la escuela unitaria y/o cíclica que tiene como soporte el medio y la cultura rural, con una estructura pedagógico-didáctica basada en la heterogeneidad i multinivelaridad de grupos de distintas edades, capacidades, competencias curriculares y niveles de escolarización, y con una estructura organizativa y administrativa singular, adaptada a las características y necesidades inherentes al contexto donde se encuentra ubicada.”*

D'acord amb el que ens diu Roser Boix en la definició anterior podríem dir que l'escola rural és l'escola pública que es troba situada en un petit municipi. En les seves aules hi ha infants de diversos nivells, però les escoles ofereixen igualtat de possibilitats per a tots ells. S'ha de dir que la gran majoria d'escoles rurals solen estar molt arrelades al medi.

Jordi Feu (2003), opina que l'escola rural, avui a Catalunya, és una autèntica escola pública i de qualitat, amb forta dimensió social i integrada al territori i amb la certesa de donar un servei educatiu a tota la comunitat.

Actualment a Catalunya hi ha al voltant de 286 escoles repartides en àmbits rurals². Val a dir, que la gran majoria es troben agrupades en Zones Escolars Rurals (ZER). Segons el *Document de les Jornades d'Escola Rural de Banyoles, 1987*. La Zona Escolar Rural és defineix com *“una associació voluntària d'escoles de petites dimensions a iniciativa de les comunitats educatives implicades i amb un projecte educatiu comú.”* *“La Zona escolar abasta un conjunt d'escoles que, per la seva situació geogràfica, econòmica i cultural, s'estructura com a ens escolar propi. La zona escolar és la unitat base d'organització i disposa d'uns recursos humans i materials propis, d'acord amb les*

---

² Dades obtingudes a la web del secretariat d'Escola rural de Catalunya a: <http://erural.pangea.org/>

característiques geogràfiques o les necessitats pedagògiques concretes de la zona. Cada escola integrada a la zona, conserva les seves característiques pròpies però, a nivell organitzatiu i pedagògic, està estretament relacionada amb la resta d'escoles.”

S'ha de dir, també, que segons el Reglament Orgànic de Centres del departament d'Ensenyament, (1996), “Les zones escolars rurals són institucions escolars de caràcter públic formades per l'agrupació de col·legis d'educació infantil i primària d'estructura unitària o cíclica. Les ZER es construeixen amb la finalitat d'oferir el servei d'ensenyament en condicions de major qualitat en zones de baixa demografia escolar.”

Per concloure podríem dir que les escoles rurals són escoles autònomes amb identitat i singularitat, però tenen com a referent per la seva gestió i organització la ZER, que els facilita recursos, mestres especialitzats i de suport, entre d'altres, i facilita els mestres dels centres a tenir més potencialitat i, a la vegada, més recursos, tant materials com professionals.

2.1 CARACTERÍSTIQUES

L'escola rural en moltes ocasions s'anomena l'escola de les tres “P”, perquè és petita, de poble i pública. Solen tenir la peculiaritat de ser l'única escola del poble i de tenir varis grups en una mateixa aula. S'ha de dir que hi ha una sèrie de característiques que defineixen l'escola rural com un model d'escola diferent.

Segons Victoria Sans (2009), les característiques intrínseques de l'escola rural són:

- **L'heterogeneïtat en les aules.** Nens i nenes de diferents edats, interessos i necessitats en una mateixa aula d'aprenentatge.
- **Metodologies diverses que fomenta l'autonomia personal,** els hàbits de treball i la responsabilitat i permet fer diferents agrupacions, segons l'activitat.

- **Atenció individual.** Les relacions entre professorat i alumnat són molt properes, ja que el nombre de nens i nenes en general és poc nombrós.
- **Tractament a la diversitat.** Es té un gran coneixement de les característiques de l'alumnat respecte el ritme de treball i el procés d'aprenentatge.
- **La interdisciplinarietat i la globalització dels continguts curriculars,** ja que s'han d'adaptar a l'entorn i a la realitat més proper. És a partir de les possibilitats educatives de l'entorn que es gestionen molts aprenentatges.
- **L'espai poc compartimentat,** ja que s'hi realitzen diferents tasques i s'adapten: segons els grups o les activitats que s'hi porten a terme les aules es reconverteixen.
- **Flexibilitat.** L'organització del temps és flexible, el mestre o la mestra comparteix quasi bé tot el temps amb el mateix grup de nens i nenes. Això comporta poca rigidesa en l'horari.
- **Arrelada a l'entorn.** L'escola forma part de la vida del poble i del municipi i la dinamitza. Relació amb tota la comunitat educativa: hi participen el professorat, els alumnes, les famílies i l'administració.
- **Immers en el territori.** Contribueix en l'equilibri territorial.

Per altra banda, el Secretariat d'Escola Rural de Catalunya, concretament mitjançant la mestra Marta Barrera (2004), exposa que els trets diferencials de l'escola rural són els següents:

- **Interacció** entre els alumnes de diferents nivells, cursos i edats i entre mestre/a i alumnes. Agrupaments flexibles i enriquiment, en una doble vessant,

ja que es dóna a l'escola per a la diferencia de nivells i a la ZER amb la trobada amb companys del mateix cicle.

- **Atenció individual**, mètodes de treball propers i a la mida dels nens/es i **Atenció a la diversitat** que permet respectar els ritmes de treball, de maduració i d'aprenentatge de cada alumne/a.
- **Flexibilitat** una manera de treballar lliure dins una organització general més pautada. (Flexibilitat d'horaris, de currículum, de materials, de recursos, d'agrupaments, de tasques, d'activitats, d'espais...) Els nens i nenes de diferents edats, interessos i necessitats conviuen i aprenen en un espai organitzat de manera heterogènia i flexible, de manera que permeti arribar a tots i a cadascun d'ells i elles.
- **Metodologia** que potencia **l'autonomia, la responsabilitat i els hàbits de treball** (plans de treball, projectes, assemblees, conferències, desdoblaments de grups, treball individual, per parelles, en petit grup, gran grup...) i la **globalització** dels continguts curriculars i la seva adequació i la seva adequació plena a l'entorn i la realitat propera.
- **Habilitats i capacitats bàsiques** treballades i desenvolupades en el propi fer de l'escola rural, en la pròpia metodologia intrínseca i contant.

Resumint, podríem dir que en relació a les característiques específiques i intrínseques de l'escola rural hi ha moltes classificacions diverses. Personalment, penso que les dues classificacions que més retraten l'escola rural d'avui són les exposades anteriorment, ja que en tot moment descriuen els trets més característics d'aquest model d'escola a diferencia de les escoles ordinàries. S'ha de dir que les dues autores esmentades anteriorment coincideixen en tot moment en els punts més rellevants de l'escola rural.

2.2 ELS MESTRES DE L'ESCOLA RURAL

Segons Roser Boix (1995, 45) *“La pràctica en este tipo de escuelas, es realmente heterógena i compleja. No podemos obiar que nos encontramos en una aula especial. Lo que sucede en ella i la forma en que acontece repercute directamente a nosotros. Y tanto nosotros como nuestros alumnos debemos adaptarnos a esa realidad vital”*.

Referent el que diu Roser Boix en la cita anterior, no és fàcil com a docent posar-te davant d'una classe on tots els teus alumnes són de diferents edats i nivells, per aquest motiu és molt important que els mestres de l'escola rural adequin els objectius curriculars a les característiques i a la realitat social més immediata per aquets infants.

Roser Boix (2003, 45) proposa una sèrie de recomanacions per poder prendre decisions i, al mateix temps, poder complir amb les necessitats i les demandes del grup classe:

- Com a mestres d'una escola rural s'han de tenir coneixements generals de les diverses matèries curriculars.
- S'han d'utilitzar estratègies i tècniques que aportin als alumnes elements suficients per potenciar l'autoaprenentatge i la participació en les activitats.
- Motivar-los perquè no arribin a l'avorriment en els moments d'espera per la atenció del mestre, per aquest motiu és molt important que des d'un inici s'ensenyi als infants de l'aula a ajudar-se entre ells.

S'ha de tenir present que els mestres de l'escola rural habitualment es troben amb una doble funció, ja que, a banda de ser docents, també solen estar involucrats en els temes de gestió del centre.

Segons F. Xavier Juan (2005) *“Els docents dels centres rurals presenten unes característiques comuns: joventut, mobilitat i provisionalitat; a vegades no estan integrats en cap comunitat educativa; relació més propera amb els alumnes i les*

famílies; més possibilitats de creativitat; no sol tenir problemes de disciplina; una vida rural menys tensional, treball docent poc cooperatiu pel poc professorat amb qui compartir les experiències docents,...”.

Com a punt a destacar s'ha de tenir present que a les escoles rurals a banda d'haver-hi els professors tutors del centre també hi ha la figura del mestre itinerant. Aquesta figura és pot definir com la d'un professional de l'ensenyament que es desplaça per totes les escoles d'una mateixa ZER i imparteix les diverses especialitats que el tutor no fa. Habitualment aquestes especialitats són les d'educació física, música, anglès i educació especial.

2.3 ELS ALUMNES DE L'ESCOLA RURAL

S'ha de tenir present que l'escola rural no pot actuar com un sistema tancat, inflexible i independent del medi en el que es troba situada. Per aquest motiu, és molt importat que les escoles rurals tinguin en tot moment presents les situacions socials en què es troben els infants de la comunitat.

Els infants de l'escola rural han de rebre una educació general i bàsica, de la mateixa manera que els infants escolaritzats en nuclis urbans. En definitiva, tal i com diu Roser Boix (2003, 37), *“La escuela rural tiene que abrir horizontes a sus alumnos, pero también tiene que ofrecerles medios para valorar su entorno, y poder opinar y actuar de forma constructiva”*. Tal i com afirma la cita anterior, és molt important que els alumnes de l'escola rural sàpiguen valorar el seu entorn, però a la vegada tinguin coneixements més enllà del context natural i social en el que es troben.

S'ha de tenir present que els infants que estan escolaritzats en un centre rural són infants iguals que els que estan escolaritzats en un altre tipus de centre. S'ha de dir, però, que un tret que els diferencia és l'organització que es troben en els centres rurals. Això fa que, en molts casos s'hagin d'aplicar diverses estratègies d'aprenentatge que faciliten l'autonomia, l'autoorganització, l'autoaprenentatge i la cooperació i participació en el treball de les aules.

Per aquest motiu, és molt importat que els infants que estiguin escolaritzats en un centre rural aprenguin a treballar de manera autònoma, és a dir, que adquireixin una independència en el seu treball. Val a dir que els infants escolaritzats en un centre rural, des del moment que entren en una aula, han d'entendre que el mestre no sempre podrà està a la seva disposició, per aquest motiu és tant important treballar des d'un inici l'autonomia i l'autoorganització dels alumnes d'un centre rural.

Segons Roser Boix (2003, 39) *“el alumno que no ha desarrollado plenamente las capacidades básicas y determinadas estrategias que le ayudarán a resolver problemas diversos tendrá muchas dificultades para superar con éxito el aprendizaje en el aula rural”*. S'ha de tenir present, però, que els infants dels centres rurals no són autodidactes, i tenen la necessitat de tenir el suport del mestre perquè els hi faci de guia, els informi i els porti seguretat en el seu procés d'ensenyament aprenentatge.

S'ha de dir que els infants de l'escola rural tenen un paper molt important dins les aules, i en cap cas són subjecte en classes magistrals en que ells tenen un paper més passiu en el seu procés d'aprenentatge.

Des de l'escola rural es té la perspectiva que la diversitat és una cosa natural i alhora enriquidora per a tots els seus alumnes, perquè afortunadament totes les persones som diferents les unes de les altres.

Segons Pere Pujolàs (2006) *“A l'escola rural és molt més possible, i fins i tot més fàcil, que la diversitat sigui concebuda com un valor i sigui utilitzada com a criteri a l'hora d'agrupar l'alumnat: és bo i fins i tot millor per potenciar l'aprenentatge de tots, que els nens i les nenes estiguin junts, encara que siguin molts diferents (en edat, capacitats, origen cultural, gènere...)”*.

Tal i com diu Pere Pujolàs, és molt importat que des de l'escola rural es treballi per una bona atenció a la diversitat i es vegi aquesta com una font d'enriquiment per a tots els seus alumnes.

2.4 ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES I DIDÀCTIQUES

Tenint en compte el nombre d'escoles rurals que hi ha al territori s'ha de tenir present que hi ha molta diversitat en els criteris metodològics i didàctics que apliquen les escoles rurals.

Però sí que s'ha de dir que des de l'escola rural s'intenta donar resposta a tots els infants de les aules. Això fa que les metodologies i didàctiques que s'hi porten a terme contemplin la diversitat dels infants i els ajudin a aprendre d'ells i entre ells. Per aquest motiu, és molt important que la metodologia que es porti a terme en un centre rural creï situacions d'ensenyament-aprenentatge perquè els infants puguin construir els seus coneixements mitjançant la interacció amb els companys. Com molt bé diu Marta Barrera (2004), la metodologia que s'acostuma treballar i que a la vegada s'ha de potenciar és la que acaba donant una autonomia, una responsabilitat i uns hàbits de treball a tots els seus alumnes.

Com s'ha dit anteriorment no totes els centres rurals són iguals entre ells i això fa que no tots utilitzin les mateixes estratègies metodològiques. Per aquest motiu, seguidament es farà un llistat d'estratègies didàctiques que es solen dur a terme a les diferents escoles rurals del territori.

- a) **Els plans de treball:** aquesta metodologia didàctica consisteix en la planificació d'una sèrie d'activitats de diferents àrees d'aprenentatge que se'ls hi proposa als infants per dur a terme en un temps determinat, i són els propis infants els que s'organitzen per realitzar les tasques amb l'ordre que prefereixin. Els objectius d'aquesta estratègia didàctica són molt amplis, però principalment són reforçar i ampliar els coneixements d'unes determinades àrees i, a la vegada, assolir uns hàbits de responsabilitat per la feina i organització del seu propi temps, entre d'altres.
- b) **Treball per projectes:** segons Roser Boix (2003,83) el mètode de projectes és un projecte col·lectiu de tot el grup classe, en el qual cada cicle desenvoluparà una determinada funció i portarà a terme activitats adequades al seu nivell

maduratiu. S'ha de dir que aquets projectes han de partir dels interessos dels infants i consisteixen en l'elecció d'un tema motivador pels infants, la preparació del guió del treball i, finalment, l'elaboració d'un dossier o un objecte físic. El que es pretén amb aquesta metodologia es propiciar que les activitats d'ensenyament aprenentatge es facin amb una motivació i que els infants s'impliquin i es responsabilitzin dels seus propis aprenentatges i que per ells aquets aprenentatges tinguin un sentit.

- c) **L'assemblea:** segons Josep M. Puig i altres (1997, 63), *“Una assemblea es un moment escolar organitzat perquè els alumnes i ensenyants puguin parlar de tot allò que els sembli pertinents per optimitzar la convivència i el treball a l'aula o l'escola”*. S'ha de dir que és una didàctica molt importat perquè es pot fomentar la participació de tots els membres del grup. Amb aquesta estratègia didàctica és pretén fomentar la construcció compartida de coneixements, la comunicació oral a l'aula i a l'escola i l'educació moral i ètica, entre d'altres.
- d) **Conferències (exposicions orals):** aquesta estratègia didàctica consisteix en que cada alumne, al llarg del curs, prepari i exposi davant la classe una o més recerques que ha fet sobre un tema determinat. El tema pot ser totalment lliure o bé acotat des de la classe. S'ha de tenir present que la preparació i la recerca es fa des de casa, però a partir de les orientacions i l'ajuda de l'escola.
- e) **Els padrins:** el nom d'aquesta estratègia didàctica la defineix a la perfecció. Segons es diccionaris la paraula *padrí* significa *“el qui protegeix o ajuda algú en les seves pretensions, propòsits, ...”*, aquesta estratègia tracta que cada infants petit tingui un infant gran que li farà de padrí a l'escola. Les tasques dels padrins són les d'organitzar i realitzar tasques, tant de lectura com d'activitats d'ensenyament aprenentatge. Aquesta estratègia didàctica fonamenta la cooperació entre infants de diverses edats i, a la vegada, fa més complexa l'educació per a la responsabilitat i el compromís.

- f) L'organització per espais i/o racons:** Isabel Montoro Ruiz (2011), cap d'estudis de l'escola Puigventós, a la població d'Olesa de Montserrat, defineix els racons *"El treball per racons és una proposta metodològica que proposa delimitar, dintre de l'aula, diferents espais on els nostres alumnes puguin realitzar de manera simultània diferents activitats de tipus cognitiu, manipulatiu i simbòlic. La manera d'organitzar la classe és oferir una gran varietat de propostes a les quals els nens poden accedir d'una forma oberta. Els nens poden realitzar activitats autònomament, amb d'altres companys o amb l'adult. Aquesta manera de treballar implica una metodologia més creativa i flexible, en la que el rol del mestre es dinamitzar els aprenentatges i proporcionar oportunitats per que els alumnes puguin explorar tots els centres d'aprenentatges"*.
- g) Treball d'experimentació i manipulació:** aquesta estratègia didàctica relacionada amb la ciència ajuda els infants a satisfer les seves curiositats innates cap a determinats objectes, éssers vius... S'ha de tenir present que tots els infants tenen necessitat d'explorar i manipular tot el que tenen el seu voltant.
- h) Treball cooperatiu:** aquesta metodologia parteix de l'organització de l'aula en petits grups on els infants treballen conjuntament de forma coordinada per tal de resoldre les tasques i aprofundir en els seu procés d'ensenyament aprenentatge. Es tracta d'organitzar l'aula i les tasques de manera que els objectius dels membres del grup estiguin estretament vinculats, cosa que fa que si un membre del grup no ha assolit un objectiu tampoc ho hagin fet la resta. S'ha de dir que aquesta metodologia ajuda a afavorir la interacció entre els infants de l'aula.
- i) Treball en petit grup i gran grup:** aquesta metodologia al igual que l'anterior es tracta de l'organització de l'aula, els infants treballen entre si però en diverses agrupacions, tant poden ser en petit grup, en grups heterogenis o homogenis o bé en tot el grup classe, depenent de l'activitat que es pretengui dur a tema en aquell moment. S'ha de dir que els grups solen estar molt pensats i organitzats.

3. L' AUTONOMIA A L'ESCOLA RURAL

Per contextualitzar el desenvolupament del treball he cregut convenient elaborar un marc teòric de l'autonomia a l'escola rural, a banda del marc teòric anterior relacionat amb aquesta tipologia de centre.

Com ja hem esmentat anteriorment, l'autonomia dels infants és un fet característic en l'escola rural, ja que és necessària l'autonomia per adquirir més independència a l'hora de treballar dins una aula amb diversitat de nivells.

Seguidament comentarem algunes definicions d'autonomia en relació a l'educació.

3.1 QUÈ ENTENEM PER AUTONOMIA A EDUCACIÓ INFANTIL

S'ha de tenir present la importància de l'autonomia en l'etapa d'infantil, aspecte que actualment està recollit com una àrea curricular. Val a dir que l'autonomia s'inicia en la infantesa, s'intensifica a l'adolescència i es consolida o es perfecciona a l'edat adulta.

El *Diccionario de la Real Academia de la Lengua* (DRAE) defineix l'autonomia com “*la condición del individuo que de nadie depende en ciertos conceptos*”.

Segons María Reyes i María Pérez (2009) “*L'autonomia és un concepte de caràcter holístic i sistèmic, que fa referència a la capacitat de la persona per prendre decisions que afecten diferents esferes de la seva vida. L'autonomia també es descriu com la capacitat de la persona per autodirigir-se, és a dir, la capacitat de governar-se a si mateix, d'acord amb un codi de conducta assumit personalment, tenint en compte les normes socials.*”

En l'àmbit d'ensenyament aprenentatge, l'autonomia s'entén com un exercici actiu de la responsabilitat de l'aprenent, així com la mateixa capacitat d'aprendre. Reyero (2008,10) assegura que “*fomentar l'autonomia de l'alumne es pot considerar com un conjunt de procediments que tenen com a objectiu final aconseguir que cada alumne*

adquireixi les habilitats cognitives i instrumentals que els permetin realitzar el major nombre d'accions sense dependre d'altres persones”.

Per altra banda, Sauras (1998, 204) assegura que “estimular l'autonomia en l'alumnat des que entra a l'escola, confiar en les seves possibilitats personals, disposar racionalment espais i recursos per a la seva utilització i organitzar coherentment l'estructura temporal de les tasques són les premisses que ens condueixen a desenvolupar activitats simultànies en una mateixa aula”.

En totes les cites anteriors, podem visualitzar la gran importància de crear alumnes autònoms, per aquest motiu és molt important que dins les aules es fomenti i es treballi aquesta qualitat des de l'inici de l'escolarització. Per tant, és bo fomentar estratègies de planificació i organització per facilitar a l'infant aquest desenvolupament.

3.2 L'AUTONOMIA I LA INCLUSIÓ A L'ESCOLA RURAL LA POPA DE CASTELLCIR

L'escola pública La Popa, està situada a la localitat de Castellcir. Castellcir és un poble petit i acollidor, situat a l'extrem nord-oest del Vallès Oriental i que limita amb el Bages i Osona, concretament a l'altiplà del Moianès. Actualment té 634 habitants.

La seva escola és d'àmbit rural. Per aquest motiu té infants de 3 a 12 anys, agrupats per cicles. El centre La Popa, pertany a la ZER Moianès Llevant. En el projecte educatiu d'aquesta ZER hi ha el propòsit d'aconseguir una escola d'àmbit rural de qualitat amb col·laboració expressa de mestres, pares, alumnes, ajuntaments i tots els àmbits de cada comunitat que puguin i vulguin treballar juntament amb els centres per una societat compromesa amb Catalunya i el món, més democràtica, acollidora i amb un gran respecte per la diversitat. Per més informació del centre i de la ZER es pot consultar la seva pàgina web i el seu bloc.³

---

³Per més informació vegeu la pàgina web del centre. Disponible a: <<http://www.xtec.cat/centres/a8015831/>>

Com a centre han assumit el repte de desenvolupar una educació de qualitat per a tots. En la seva organització per cicles hi han vist un font enriquidora en la diversitat en veure les relacions que s'estableixen a l'aula i en els processos d'ensenyament aprenentatge. Per aquest motiu des del centre es treballen un seguit d'estratègies didàctiques i metodològiques que aposten per una educació de qualitat i on es fomenta l'autonomia.

En aquesta línia, he cregut convenient observar i analitzar cinc estratègies didàctiques que es porten a terme al centre amb el propòsit de potenciar l'autonomia dels infants, a banda d'aprofundir en el seu aprenentatge. Les estratègies que s'analitzaran i s'observaran són: els plans de treball, els padrins, l'organització de l'espai i finalment les conferències que, a banda d'observar-les i analitzar-les, s'estudiaran més detalladament.

3.2.1 ELS PLANS DE TREBALL

Els plans de treball són una estratègia metodològica i organitzativa per l'atenció a la diversitat de capacitats, ritmes i autonomia dels alumnes de l'aula. Aquesta estratègia didàctica fa molts anys que es porta a terme, ja que Freinet la utilitzava perquè li va permetre eliminar els exàmens, atès que l'alumne i el mestre valoraven les tasques realitzades conjuntament.

Segons Francesc Imbernón (2010) “ *Es tracta d'un document que tenen els alumnes i que s'elabora de manera setmanal o quinzenal i on es reflecteix el compromís de la tasca que s'ha de realitzar (fitxes, lectures, treballs, iniciatives personals,...). L'alumnat decideix per si mateix què farà durant aquest temps, s'avaluarà amb el mestre i s'autovalorarà constantment. Els plans de treball és una tècnica que permet que sigui el propi alumnat qui organitzi la seva feina de manera autònoma. Facilita que cadascú pugui treballar al seu ritme, desenvolupant les tasques escolars d'acord amb l'ordre que convingui més a l'infant. El progrés personal de cada alumne és controla conjuntament amb el mestre.*”

Tal i com diu Imbernon en la cita anterior, els plans de treball són una metodologia que consisteix en la planificació d'una sèrie d'activitats diverses que poden ser de les diferents àrees d'aprenentatge. En els plans de treball hi poden haver tasques obligatòries i d'altres que poden ser de lliure elecció. Cada infant és el responsable del seu procés d'aprenentatge i, a la vegada, fa la seva autoavaluació i una avaluació conjunta amb el mestre.

Els plans de treball a educació infantil s'introdueixen de manera progressiva i preferiblement durant el segon trimestre. Les tasques que es solen realitzar són molt concretes, i habitualment les han treballat amb anterioritat amb el suport de l'adult. Les activitats solen ser molt delimitades i es desenvolupen en espais concrets i diferenciats. Els infants aprenen a organitzar-se progressivament i a treballar de manera autònoma un petit període de temps, sense la necessitat de tenir l'adult present.⁴

Els objectius dels plans de treball poden arribar a ser molt amplis, però principalment són reforçar i ampliar els coneixements d'unes determinades àrees i a la vegada es pretenen assolir els hàbits de responsabilitat per a la feina i l'organització del propi temps.

3.2.2 ELS PADRINS

Des del centre La Popa es continua treballant per no perdre l'enriquiment de la diversitat en els processos d'ensenyament aprenentatge, que es poden adquirir en una aula amb infants de diverses edats. A causa del creixement del centre, les aules ja no agrupen infants d'edats molt diverses, ja que actualment s'agrupen de manera cíclica, amb dos nivells en la mateixa aula. Això ha fet que des del centre es treballi l'estratègia metodològica dels Padrins, per poder suplir d'alguna manera el processos d'aprenentatge entre grans i petits que sempre s'havien produït en les seves aules de forma esporàdica.

---

⁴Informació facilitada per la Mestra/directora de l'escola La Popa de Castellcir. Entrevista a Sibi Vandrell (20 de febrer de 2013).

Actualment tots els infants del centre porten a terme l'activitat de Padrins, d'una manera estructurada i programada. S'ha de dir que cada infant té un paper important en aquesta activitat, ja que els infants de P3, P4 i P5 són els fillols de CM i els infants de CS fan de padrins dels infants de 1r i 2n. Els grups són pensats i elaborats pels mestres, tenint en compte les capacitats i les necessitats dels dos membres del grup. S'ha de dir que en alguns casos un padrí pot tenir més d'un fillol o un fillol més d'un padrí, ja que tots els infants han de col·laborar en l'activitat.

Durant aquesta estratègia es porten a terme activitats molt diverses. Les activitats són elaborades i pensades pels padrins amb les consignes que reben dels mestres. En alguns casos, els docents dels fillols sol·liciten algunes activitats més concretes, però habitualment solen ser activitats de lectura, de jocs de lletres i de matemàtiques, entre d'altres.

Aquesta activitat es porta a terme una hora a la setmana, tot i que s'ha de dir que els padrins hi dediquen dues hores per tal d'elaborar les activitats que hi portaran a terme.

Per fer el seguiment d'aquest procés i de les activitats, en acabar cada sessió el padrí juntament amb el fillol avaluen la sessió i la feina feta. A final de curs hi ha una autoavaluació dels dos membres.

Els objectius principals d'aquesta estratègia didàctica són establir relacions d'ajuda i col·laboració entre els infants de diverses edats i a la vegada potenciar la creació de lligams, a banda de potenciar l'autonomia dels infants.

3.2.3 L'ASSEMBLEA

L'assemblea d'aula és una estratègia metodològica que aporta una font d'aprenentatge personal i social molt important. Promou, entre d'altres aspectes, la participació dels infants, la idea de pertinença en un grup i l'esperit crític. Segons Josep M. Puig (1997) *“ les assemblees són el moment institucional de la paraula i del diàleg*

en un període de temps per transferir els valors de la participació, la cooperació, convivència i l'autonomia. Les assemblees serveixen per crear implicació democràtica en la vida escolar.”

S'ha de dir que les assemblees escolars poden tenir molts objectius principals, com per exemple la resolució de conflictes de l'aula, el tracte sobre un tema que inquieti als infants o, fins i tot, parlar de la pròpia l'assemblea. És per això que els objectius poden ser molt diversos, però n'hi ha que sempre hi són presents, com ara, el fet d'implicar-se en el funcionament de la vida quotidiana de l'aula i aprendre a explicar i argumentar les pròpies opinions i explicar les dels altres.

A l'escola La Popa es treballa l'estratègia didàctica de les assemblees des de l'inici de l'escolaritat. S'ha de dir, però, que en cada etapa educativa es treballa d'una manera diferent i amb una progressió.

A educació infantil tant els mestres com els infants poden convocar assemblees a partir de les situacions quotidianes. L'educador sol tenir un paper de moderador i un infant de l'aula, que pot anar variant, sol ser el secretari amb la funció de mirar i llegir les diverses propostes que han escrit els seus companys. S'ha de dir que les propostes poden ser notícies informatives, elements que els interessa exposar o, fins i tot, objectes que volen portar de casa.

Aquesta estratègia es treballa des d'educació infantil amb el propòsit que els infants es comencin a familiaritzar amb els mecanismes de funcionament de l'assemblea, com poden ser el torn de paraula, seguir el desenvolupament del tema o fins i tot aprendre a expressar les pròpies opinions.

3.2.4 L'ORGANITZACIÓ DELS ESPAIS

L'organització de l'aula per racons o espais educatius és una proposta metodològica que fa possible la participació activa en la construcció dels coneixements dels propis infants. Aquesta estratègia didàctica permet als infants treballar de manera

personalitzada en funció de les necessitats de cadascú, d'aquesta manera el docent pot ajudar els infants que més ho necessitin i respectar els diferents ritmes de treball i d'aprenentatge dels infants de l'aula.

A l'escola de Castellcir es treballa l'estratègia metodològica i organitzativa dels espais d'aprenentatge per atendre l'atenció a la diversitat i respectar els ritmes d'aprenentatge dels alumnes d'educació infantil, a banda de potenciar la seva autonomia en aquest procés.

Els espais d'aprenentatge permeten a l'infant desenvolupar una tasca de manera lliure. L'adult procura que els objectius de l'espai siguin explícits. La tria dels espais és lliure però l'infant en fer-la es compromet de manera conscient. L'observació per part del mestre permet percebre les necessitats de cada infant i poder-ne adaptar el material.

Els espais estan pensats per poder atendre a la diversitat, la tria dels espais està condicionada per l'interès, la motivació o l'estil d'aprenentatge de cada infant. Els espais que s'hi solen treballar són de ciències, de llengua, de matemàtiques i de TIC, entre d'altres.

S'ha de dir que cada dia es treballa a partir d'aquesta estratègia didàctica. El dia que la mestra està sola amb els infants només crea espais d'una mateixa matèria, en canvi el dia que hi ha més d'un mestre es creen espais de diferents àrees.

Per treballar cada àrea es solen organitzar uns 6 espais d'aquesta i els infants escullen en quin espai volen estar. Val a dir que la consigna que reben per part de l'adult és que no sempre poden anar en un mateix espai, com a molt hi poden passar dos cops durant el mes que duren els espais de la matèria. Per fer el control, cada infant s'autoavalora i escriu per quins espais ha passat.

4. LES CONFERÈNCIES COM A ESTRATÈGIA DIDÀCTICA D'AUTONOMIA

La cinquena estratègia didàctica que he observat en el centre són les conferències. És a partir d'aquesta estratègia on es desenvolupa l'eix central de la part pràctica del meu treball.

4.1 QUÈ ENTENEM PER CONFERÈNCIA?

Quan parlem de conferència, en àmbit escolar, estem parlant d'una exposició oral, segons Montserrat Castanys (2005, 44) “*L'exposició oral és una situació comunicativa pública, en la qual una persona s'adreça a un grup d'oients per tractar alguna qüestió amb cert ordre i rigor. Entenem que una conferència és un exemple d'exposició oral que compleix uns requisits formals, com una presentació explícita del tema que es tractarà, l'explicació detallada de les idees principals, l'ús de material de suport...*”.

Val a dir que preparar una exposició oral “conferència” no és una tasca fàcil. Tal i com diu Montserrat Castanys (2005) no només s'ha de tenir una cosa a dir, sinó que cal fer-ho tenint en compte les expectatives del públic, i el coneixement que tenen els oients sobre el tema a tractar. És important que el discurs estigui ordenat, que s'exposi de manera entenedora i que s'utilitzin recursos per mantenir l'interès i l'atenció dels infants. Per aquest motiu s'han de tenir clares les cinc fases de preparació d'un discurs, que ja distingien els mestres de la retòrica clàssica:

- *Invenió de les idees*: És el moment de la investigació i la recerca d'informació. Es pot fer a través de la cerca d'informació, de les entrevistes...
- *Disposició de les idees*: En aquesta etapa és el moment d'endreçar i ordenar la informació obtinguda anteriorment.
- *Exposició o elocució*: S'han de precisar els recursos que s'utilitzaran durant l'exposició: com es captarà l'atenció de l'oient, els suports materials que s'utilitzaran...

- *Memòria*: Previ a l'exposició, s'han de memoritzar les parts del discurs, l'ordre que es seguirà, les imatges que s'utilitzaran i en el moment en que s'utilitzaran. Aquest punt és important fer-lo, encara que després tinguem algun suport específic com pot ser un guió escrit.
- *Actuació*: Per acabar, s'ha de tenir en compte les estratègies que es seguiran per mantenir l'atenció dels oients. Com són els factors de la mirada, el to de veu, els gestos, la distribució del temps i la manera d'ocupar l'espai.

Per explicar l'estratègia didàctica de les conferències i tots els seus apartats, seguirem les indicacions de Montse Castanys, en el capítol que ens parla sobre aquesta estratègia didàctica al centre de Castellcir, i tenint en compte que *"L'exposició ha de ser dita, no llegida, la qual cosa no exclou que abans s'hagi escrit o que es realitzi amb un suport d'un guió"* (p. 45).

Les exposicions orals desenvolupen progressivament en els alumnes les següents competències:

- **Competència sociolingüística**
  - Adequació als interessos i als coneixements de l'auditori.
  - Atenció als aspectes formals relacionats amb la presentació del conferenciant, la distribució de l'auditori en l'espai i la distribució dels torns d'intervenció.
  - Elaboració d'un guió escrit que ajudi a construir el text oral.
  - Selecció de la manera d'introduir el tema.
  - Anunci del tancament de l'exposició.
  - Utilització de repeticions i reformulacions que ajudin a abastir la idea principal.
  - Les metàfores, les imatges i els exemples com a estratègia que afavoreix la comprensió del tema.
  - Ús d'organitzadors del discurs (marcadors i connectors) que lliguen les diferents parts del text.

- **Competència estratègica**

- Ús de suports visuals (il·lustracions, projeccions).
- La intensitat de la veu en relació amb l'espai.
- Ús de fórmules de farciment (*aleshores, doncs bé...*) que ajuden a buscar les noves idees del que volen exposar.
- Llenguatge no verbal: el gest i la mirada.
- Pauses i silencis com a estratègia per captar l'atenció.
- Capacitat de destacar els conceptes fonamentals mitjançant el volum de veu, la lentitud o una entonació emfàtica.
- Ús de vocabulari precís.
- Correcció lingüística dels conceptes bàsics.
- L'explicació etimològica d'uns conceptes pot ajudar a comprendre el seu significat.
- Claredat a l'hora de fer l'exposició (allargada de la frase i ordre dels components).
- Ús de preguntes i admiracions per aconseguir que el text no sigui monòton.

Els **objectius generals** de l'exposició oral són els següents:

- Buscar informació en funció d'unes preguntes prèvies de recerca.
- Adonar-se del context d'asimetria en relació amb el saber.
- Prendre consciència de les característiques de la situació comunicativa.
- Tenir en compte els coneixements i l'actitud de l'auditoria.
- Elaborar notes i un guió que serveixin de suport per a dur a terme l'exposició.
- Saber quin és el pla general de l'exposició (introducció del tema, desenvolupament, resum i tancament).
- Establir lligams entre les diferents idees.
- Fer ús de reformulacions.
- Seleccionar suports.
- Memoritzar el guió, els continguts i alguns dels recursos que s'utilitzaran.
- Aprendre a actuar: la postura, el to de veu, la mirada, com es pot captar l'atenció dels companys i les companyes que escolten.

Per a l'etapa d'educació infantil la proposta que ens fa Montserrat Castanys, sobre la preparació d'una exposició oral en aquest nivell és la següent:

- **Recerca sobre el tema** (de la pregunta a la recerca documental): Aquest apartat es pot realitzar a partir de l'observació directa i d'imatges, amb l'ajuda d'una persona adulta. També es pot cercar la informació a través de preguntes a una persona adulta que sàpiga del tema.
- **Organitzem la informació** (de la descripció a l'explicació amb formulació d'hipòtesis) : En aquest apartat ens fem preguntes: “què és?, com és?, per a què serveix?.
- **Com ho explicaré**(de l'enunciat d'una idea a trobar una manera per fer comprendre l'explicació als altres): A partir dels objectes i de les imatges que fan de guió, preparem l'explicació del tema.
- **El públic**(dels més propers als desconeguts. Adonar-se de l'asimetria entre qui parla i el públic): Els companys i les companyes de la classes. I el pare o la mare, si ho han preparat amb ells.
- **Suports per a la memòria**(dels objectes de suport als esquemes i paraules clau): Objectes, imatges i algun títol.
- **Suports per a l'actuació** (del fet de parlar per a un mateix a aconseguir despertar l'interès dels altres i arribar a compartir-hi informació): Parlem de manera entenedora.

Val a dir, que segons Sibi Vandrell, mestra d'educació infantil i directora de l'escola La Popa de Castellcir, els objectius principals que es marquen en l'etapa d'educació infantil són els següents⁵:

---

⁵ Informació facilitada per Sibi Vandrell, mestra/directora de l'escola La Popa de Castellcir. Entrevista (2 d'abril).

Objectius principals:

- Ser capaç de comunicar el que ha après.
- Entrenar-se a parlar amb públic.
- Aprendre a escoltar i a treballar tot el tema de l'escolta activa.
- Aprendre a fer una conversa unívoca i no unilateral.
- Aprendre a estructurar un discurs: presentació, explicació i tancament.
- Ser capaç de defensar-se davant les preguntes dels companys.

A l'escola La Popa es plantegen les conferències com a eix transversal de l'educació, ja que per una banda es treballa tot el tema de l'autonomia i, per altra, tot el tema relacionat amb el llenguatge, ja sigui oral, escrit o visual. En molts casos, però, també es treballa l'àrea de medi, ja que els temes, sobretot a educació infantil, van relacionats amb aquesta àrea.

S'ha de dir, que a l'escola de Castellcir es porta a terme aquesta metodologia en tots els cursos des de P3 fins a 6è. Els infants de P3 fins a 3er fan una conferència en català al llarg del curs, en canvi els infants de 4t fins a 6é en fan dues una en català i l'altra en castellà.

La preparació de la recerca es fa des de casa, però a partir dels criteris, les orientacions i l'ajuda del centre. A la primera reunió d'aula amb les famílies, s'explica l'estratègia metodològica i els objectius. En aquesta reunió també s'ofereixen materials per tal d'orientar les famílies en aquest procés de preparació.

Un cop elaborat des de casa el suport visual (cartolina amb imatges, power-point...), es demana a les famílies que l'infant faci un assaig de l'exposició amb elles, a banda de portar una "sorpresa" que tingui a veure amb el tema presentat.

4.2 METODOLOGIA I PROCÉS DE LA INVESTIGACIÓ

El mètode d'investigació que vaig creure més adequat per dur a terme la meua investigació sobre les conferències i com aquestes potencien l'autonomia dels infants, va ser la investigació qualitativa, ja que el que pretenia amb aquesta recollida de dades és extreure idees concretes sobre aquests dos aspectes.

Tal com diu, Penalva C. i Mateo M. (2006) *“ La perspectiva qualitativa ens permet, per mitjà del llenguatge, enfocar la investigació sobre les qüestions subjectives, com són els sentiments, representacions simbòliques, els afectes, tot allò interior què podem accedir a través d'un acostament a l'objecte d'estudi.”*

Trobava molt interessant utilitzar aquesta metodologia, ja que el que pretenia amb aquesta investigació era comprendre i interpretar la realitat, a través de les percepcions, intencions i accions de cada persona.

Amb aquest estudi volia observar l'autonomia dels infants de l'escola rural dins l'aula. Per fer-ho, vaig creure oportú observar-ho a partir de l'estratègia didàctica de les conferències.

Un altre aspecte a observar i a analitzar, era la implicació i l'acompanyament de les famílies i dels mestres en aquesta estratègia didàctica, ja que és una metodologia que l'infant d'educació infantil no pot fer sense el suport dels dos agents educatius esmentats anteriorment.

Per la realització d'aquest procés d'investigació he cregut adient utilitzar dues tècniques de recollida de dades que són: l'observació directa, a través d'una graella d'observació, i les entrevistes.

Es va creure oportú la utilització de dues **graelles d'observació**, per tal de recollir la informació necessària de les diferents conferències. Aquestes graelles d'observació ens han ajudat a observar de manera més detallada els ítems més destacats, sense deixar de banda la conferència en si. La primera graella d'observació tenia la finalitat de plasmar per escrit les observacions de les gravacions, ja que s'han fet gravacions de

totes les conferències presenciades. La segona graella m'ha servit per avaluar les conferències a través de dos blocs. El primer bloc d'avaluació del procés de cerca, estructuració, síntesis i reconstrucció del coneixement en funció del grau d'autonomia, i el segon bloc, d'avaluació de les competències comunicatives de l'infant.

L'altra tècnica de recollida de dades que s'ha utilitzat en aquest procés d'investigació, són **les entrevistes**. Tal i com s'ha dit anteriorment, les famílies i els mestres juguen un paper molt important en aquesta metodologia. Per aquest motiu, he cregut interessant realitzar tres entrevistes als pares dels conferencians, per observar i conèixer de primera mà quines estratègies utilitzen des de casa per elaborar les conferències. A part, també s'ha realitzat una entrevista a la mestra d'educació infantil per conèixer de manera més detallada quines són les recomanacions i orientacions que faciliten a les famílies i per conèixer la seva visió envers aquesta metodologia.

S'ha de dir que, a banda d'utilitzar les dues tècniques de recollida de dades esmentades anteriorment, també s'ha utilitzat **el diari de camp** que durant les pràctiques III al centre La Popa es va anar emplenant per deixar constància dels coneixements previs i/o posteriors a les gravacions.

El següent pas va ser fer l'anàlisi de les dades obtingudes. Aquest anàlisi va consistir en fer una revisió de les diferents graelles d'observació per veure si s'havia plasmat tota la informació necessària. Un cop feta aquesta revisió, es va fer una valoració global de totes les conferències gravades per poder extreure'n tota la informació necessària i es va fer el buidatge a partir de tres ítems. Els ítems van ser en relació al procés d'autonomia, en relació a les competències i en relació a l'atenció a la diversitat.

Pel que fa a les entrevistes, un cop s'havien transcrit totes al paper, es va fer una lectura preliminar per tal de seleccionar les diferents parts d'anàlisi. El buidatge es va fer a partir dels tres ítems, molt semblants als de les observacions. Els ítems seguidament es va fer una categorització de les diverses agrupacions a través de les idees.

Finalment, i per tancar l'anàlisi, es va fer una triangulació que va consistir en constatar la informació extreta amb una altra recerca per tal de veure si s'havien verificat, o no, les hipòtesis plantejades durant el procés.

4.2.1 HIPÒTESIS DE L'ESTUDI

Les **hipòtesis** que m'he plantejat amb aquesta recerca són dues, molt relacionades amb l'estratègia didàctica de les conferències. Aquestes hipòtesis es volen verificar a partir de l'estudi i anàlisi de les observacions de cinc conferències realitzades per alumnes d'educació infantil i a partir de tres entrevistes a les famílies i una entrevista amb la mestra d'educació infantil i directora del centre. Concretament les hipòtesis de partida són:

- **Les conferències milloren l'autonomia dels alumnes.**(L'estratègia didàctica de les conferències ajuda els infants a fer-se més autònoms i a treballar l'autonomia.)
- **Les famílies tenen un paper molt important en la preparació de la conferència.**(Aquesta estratègia didàctica no seria possible sense la implicació de les famílies).

5. TREBALL DE CAMP: RECOLLIDA DE DADES

5.1 INSTRUMENTS DE RECOLLIDA DE DADES

Com ja s'ha dit anteriorment, l'estudi del cas pràctic es va realitzar a partir de dues tècniques de recollida de dades que es presenten a continuació.

En primer lloc es presenten les graelles de d'observació i, seguidament, la tipologia d'entrevista.

5.1.1 GRAELLES D'OBSERVACIÓ

La primera graella d'observació que vaig utilitzar per dur a terme el cas pràctic va ser una graella facilitada per la mestra d'educació infantil del centre La Popa. Aquesta graella m'ha servit per plasmar tot els aspectes rellevants de les diferents conferències observades i enregistrades al centre.

 <p>Escola La Popa ZER El Moianès Llevant</p>		EXPOSICIONS ORALS	
		Data:	Nivell:
NOM			

TEMA		
Material (cartolina)	Imatges	
	Paraules / frases	
	Objectes	
	Ajuda de l'adult	
Situació	Postura i gestualitat	
	Mirada	
	Volum i entonació	
	Ritme de l'explicació	
Explicació a classe	Ordre i estructura	
	Explicació / lectura	
	Claredat	
	Sintaxis i vocabulari	
	Coneix el significat de les paraules	
	Utilitza material complementari	
Preguntes	Relaciona continguts	
	Contesta	
	Les sap / inventa	
	Quantitat de preguntes	
Sorpresa	Què ha portat?	
Motivació	D'ell	
	Dels companys	
Observacions		

Un cop emplenada la primera graella d'observació dels cinc infants, vaig procedir a omplir la segona per tal de fer més fàcil el desglossament, ja que en la següent tots els ítems d'avaluació eren els mateixos i estaven dividits per dos grans blocs. A continuació, es pot veure la segona graella d'observació que s'ha extret del treball de màster d'en Ferran Pujol i Santamaria⁶.

S'ha de dir que en Ferran Pujol (2011) va crear aquesta graella per avaluar els infants del centre La Popa, en l'estratègia didàctica de les conferències, però principalment anava molt encaminada a infants de primària. Per aquest motiu, en alguns casos s'han realitzat algunes adaptacions dels ítems d'avaluació per tal de poder-la posar en pràctica a l'etapa d'educació infantil.

Com es pot observar a continuació, el primer bloc de la graella se centra en l'avaluació del procés de cerca, estructuració, síntesi i reconstrucció del coneixement en funció del grau d'autonomia de l'alumne, en canvi el segon bloc va més encaminat cap a les competències comunicatives de l'infant.

Com a aspecte a destacar voldria dir que en les cinc observacions s'han emplenat les dues graelles, però en cap cas s'ha emplenat l'apartat de la nota qualificativa, perquè considero que a l'etapa d'educació infantil l'avaluació ha de ser qualitativa.

---

⁶ PUJOL, Ferran. *L'autonomia de l'alumne a l'Escola Rural. Avaluació de les competències relacionades amb l'autonomia de l'alumne a l'escola rural La Popa de Castellcir* [en línia]. Vic: Universitat de Vic, 2011. [consulta: 10 de març de 2013]. Disponible a <http://www.recercat.net/bitstream/handle/2072/181402/trealu_a2011_pujol_ferran_autonomia.pdf?sequence=1>

NOM:		CURS:		TEMA:			DATA DE L'EXPOSICIÓ:	
TERMINI COMPLERT	Guió pel mestra	SI	NO	Suport per l'exposició			SI	NO
BLOC 1: AVALUACIÓ DEL PROCÉS DE CERCA, ESTRUCTURACIÓ, SÍNTESI I RECONSTRUCCIÓ DEL CONEIXEMENT EN FUNCIÓ DEL GRAU D'AUTONOMIA DE L'ALUMNE								
Escala de gradació	1. És incapaç de fer-ho sol i no mostra iniciativa ni motivació.		2. Mostra interès, iniciativa i motivació però no sap resoldre-ho sol.			3. Necessita el suport permanent d'un adult per assegurar totes les decisions preses.		
	4. Planifica, aborda i resol autònomament i amb iniciativa els reptes que apareixen irregularment.		5. Planifica, aborda i resol autònomament i amb iniciativa els reptes que apareixen de forma satisfactòria.			6. Planifica, aborda i resol autònomament i amb iniciativa els reptes que apareixen de forma molt satisfactòria.		
			1	2	3	4	5	6
1. L'alumne amb l'ajuda de la família, ha estat capaç de cercar informació rellevant sobre el tema. (Què és?, Com és?, Per a què serveix?)								
2. L'alumne amb l'ajuda de la família, ha estructurat de manera correcta i ha relacionat la informació provinent de diferents fonts bibliogràfiques.								
3. L'alumne es capaç d'enumerar amb coherència els punts rellevants de la seva conferència i seguir el guió previst. (Objectes, imatges i algun títol).								
4. L'alumne amb l'ajuda de la família, és capaç de recollir la informació més significativa del tema abordat mitjançant l'elaboració del suport visual. (a partir de les imatges i els objectes elabora el guió).								

5. L'alumne amb l'ajuda de les famílies, ha elaborat un guió organitzat i seguia l'estructuració del seu guió.							
6. L'alumne mostra interès per descobrir nova informació a través del procés de recerca i no construeix la conferència únicament amb els seus coneixements previs. <i>Ho explica amb convenciment, quan acaba la conferència mostra interès per conèixer sobre el tema.</i>							
<div>RESULTATS AVALUACIÓ BLOC 1</div> <div>(Mitjana ponderada dels 6 ítems)</div>	<div></div>						<div>Observacions:</div>

BLOC 2: AVALUACIÓ DE LES COMPETÈNCIES COMUNICATIVES DE L'ALUMNE								
Escala de gradació	1. Gens			2. Poc			3. Irregularment	
	4. Satisfactòriament			5. Molt satisfactòriament			6. Totalment	
	1	2	3	4	5	6	OBSERVACIONS	
1. L'alumne és conscient del grau de coneixement del tema, hi adapta la conferència els seus companys que no tenen aquets coneixements.								
2. El suport creat per l'alumne facilitat el desenvolupament de la conferència: Títols clars, imatges representatives, paraules claus, ets.								
3. L'alumne exposa les seves idees ordenadament i amb coherència, essent capaç de relacionar-les.								
4. L'alumne explica la seva conferència sense necessitat de "llegir-la" en excés del suport. (Mirant el seus companys i no mirant sempre el suport de l'exposició).								
5. El ritme, el to de veu i el gest s'adapten a les necessitats comprensives dels seus companys, facilitant la comprensió del coneixement.								
6. L'alumne és capaç d'oferir respostes coherents a les preguntes dels seus companys. (En cas de no saber la resposta és sap defensar amb el seu coneixement)								
<u>RESULTATS AVALUACIÓ BLOC 1</u> (Mitjana ponderada dels 6 ítems)							Observacions:	

5.1.2 ENTREVISTES A LES FAMÍLIES I AL MESTRE

La segona tècnica de recollida de dades duta a terme van ser les entrevistes. Com ja s'ha esmentat anteriorment, s'han realitzat tres entrevistes a famílies i s'ha intentat fer-ho a famílies amb infants dels tres cursos, per poder conèixer el seu punt de vista des de diferents experiències.

A banda de les entrevistes familiars, també es va dur a terme una entrevista a la mestra d'educació infantil Sibi Vandrell. Actualment la Sibi Vandrell és la mestra amb més experiència al centre amb aquesta metodologia i n'és la directora.

S'ha de dir que en els dos casos, tant en les famílies com a la mestra, s'han realitzat preguntes sobre l'organització de la conferència, el funcionament, els seus punts de vista i com creuen que ajuda en l'autonomia.

L'entrevista a la mestra d'educació infantil gira el voltant de cinc temes centrals. S'ha de dir que en l'entrevista hi trobem preguntes relacionades amb l'autonomia, d'altres que fan referència a les perspectives de les conferències, d'altres que es refereixen al paper de les famílies i també n'hi ha per l'atenció a la diversitat. Finalment, hi ha un apartat per les propostes de millora.

Aquesta entrevista gira al voltant dels cinc temes esmentats anteriorment, ja que són els principals temes d'investigació en el treball de camp.

El model d'entrevista a les famílies girava al voltant de tres grans eixos de preguntes. En primera lloc, hi havia preguntes relacionades amb el procés d'elaboració de la conferència des de casa, seguidament les preguntes anaven cap l'autonomia de l'infant en l'elaboració i per acabar hi havia preguntes més reflexives sobre l'opinió de les famílies envers l'estratègia didàctica de les conferències.

Val a dir que es va escollir aquesta tipologia de preguntes per treure al màxim l'opinió i la visió dels pares sobre el procés i l'opinió d'aquesta estratègia.

A continuació, es presenten els dos models d'entrevistes elaborades.

ENTREVISTA A LA TUTORA D'EDUCACIÓ INFANTIL

ENTREVISTA A LA TUTORA D'EDUCACIÓ INFANTIL

NOM DE LA PERSONA ENTREVISTADA .....

1. Quina relació creus que hi ha entre autonomia i aprenentatge a l'etapa d'educació infantil?
2. Quines estratègies metodològiques utilitzeu per treballar l'autonomia?
3. Quines capacitats considereu necessàries assolir en aquesta etapa en relació a, la capacitat comunicativa i en la cerca, síntesi i comprensió de la informació.
4. Com creus que intervé l'estratègia didàctica de les conferències en l'autonomia dels infants d'educació infantil? Què aporten les conferències, en relació a altres estratègies?
5. Com es plantegen les conferències a nivell curricular en relació les àrees i les competències?
6. Quins objectius us marqueu en aquesta etapa referents a les conferències? (concretar P3, P4, P5).
7. Quin paper tenen les famílies en el desenvolupament d'aquesta estratègia?
8. Quin tipus de consignes reben les famílies per part de l'escola per elaborar la conferència?
9. Com s'exposa a les famílies, l'estratègia didàctica de les conferències?
10. Com ateneu l'atenció a la diversitat amb aquesta estratègia tan a nivell familiar com a nivell d'alumnes?
11. Com s'avalua una conferència a l'etapa d'educació infantil?
12. Quins canvis i/o millores has realitzat des de l'inici d'aquesta experiència?
13. Quins canvis i/o millores penses que es podrien fer de cara el futur? (Punts febles)

ENTREVISTA A LES FAMÍLIES

DATA DE LA CONFERÈNCIA	
<u>DADES DE L'INFANT:</u>	
NOM:	CURS:
EDAT:	CURSOS QUE HA REALITZAT CONFERÈNCIES ANTERIORMENT:
<u>DADES DE LA PERSONA ENTREVISTADA:</u>	
NOM DE LA PERSONA ENTREVISTADA:	PARENTIU AMB L'INFANT:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Quines consignes vareu rebre per part de l'escola per preparar la conferència? 2. Procés que heu seguit des del moment de dir-vos que haviéu de fer la conferència fins el moment de fer-la: quins passos heu seguit? 3. Qui va escollir el tema de la conferència? 4. Com es prepara des de casa la conferència? Què heu fet exactament i com ho heu fet? 5. Que us va explicar el vostre fill/a després de fer-la? 6. Que penseu que ha après el vostre fill/a en l'elaboració d'aquesta conferència? 7. Que en penseu després de veure la gravació de la conferència? 8. Creieu que aquesta metodologia ajuda a fer-lo més autònom? 9. Quin paper teniu els pares per aquesta elaboració? <ul style="list-style-type: none"> - Ara després de fer-la canviaries alguna cosa? 10. Amb quan temps d'antelació es prepara la conferència? 11. Quina es la vostra opinió envers l'estratègia didàctica de les conferències? 	

6. ANÀLISI DE LES DADES OBTINGUDES

Un vegada desglossada tota la informació s'ha dut a terme l'anàlisi de les dades recollides a partir de les dues tècniques realitzades. Els resultats s'han agrupat en relació a uns aspectes concrets.

6.1 RESULTATS DE LES OBSERVACIONS

Una vegada observades les cinc gravacions dels infants i emplenades les corresponents graelles que es poden observar a l'annex (carpeta 2), s'ha arribat a les següents conclusions:

a) En relació al procés d'autonomia.

Es pot observar que a mesura que els infants augmenten de curs, és a dir que van agafant experiència envers l'estratègia didàctica de les conferències, també va augmentant el seu grau d'autonomia per realitzar l'exposició oral.

S'ha de dir que els infants observats de P3 i alguns de P4 necessiten molt el suport de l'adult per dur a terme l'exposició oral, ja que en molts casos només dirigeixen l'explicació cap al mestre i en cap cas es dirigeixen als seus companys.

Durant les observacions també s'ha pogut veure que els infants, a mesura que van adquirint més autonomia, van realitzant la conferència sense la necessitat que el mestre els hi recordi els tres passos a seguir durant l'exposició que són: la presentació, l'explicació i el tancament.

Com a últim aspecte a destacar voldria dir que en els infants que han participat de manera activa en la cerca d'informació i l'elaboració del suport visual es detecta un grau d'autonomia més elevat durant la seva presentació.

b) En relació a les competències i aprenentatges.

En general es pot observar que els infants adquireixen aprenentatges en relació als temes exposats per altres companys. El fet que un company els expliqui els seus coneixements adquirits a casa fa que aprenguin d'una manera més significativa, seguint el que sabem sobre l'aprenentatge entre iguals.

Val a dir que, a banda d'adquirir molts coneixements concrets a través de les explicacions dels companys, també adquireixen de manera indirecta nous aprenentatges en relació al llenguatge oral, visual i escrit.

Un altre aprenentatge que s'ha pogut observar com s'adquireix en aquest procés és la transmissió de manera autònoma dels seus coneixements i explicar-ho de manera que els companys ho comprenguin, ja que fins el moment els infants duien a terme l'explicació a les famílies que ja coneixien el tema.

c) En relació a l'atenció a la diversitat.

Durant les observacions, s'ha pogut detectar que el mestre s'adapta a les necessitats específiques de cada infant i fa les intervencions més necessàries. En molts casos d'infants sense tanta autonomia se'ls ajuda en l'estructura de l'exposició i, a la vegada, se'ls formulen preguntes per tal que vagin dient les explicacions que havien preparat.

S'ha de dir que el mestre sovint provoca pauses i fa repeticions de les explicacions del conferenciant per tal de facilitar la comprensió del públic.

L'atenció a la diversitat en aquesta estratègia didàctica s'ha pogut veure que es fa de manera molt individualitzada i es treballa amb cada alumne depenent de les seves necessitats i aptituds.

Com a últim aspecte a destacar cal dir que tots els infants de l'aula realitzen una conferència durant el curs i el mestre en molt casos és el que ajuda a l'alumne a elaborar aquest procés.

6.2 SÍNTESIS DE LES ENTREVISTES

a) En relació al paper de la mestra.

FRAGMENT ENTREVISTES	ANÀLISI
- <i>“Els mestres a nivell de recerca i síntesi, ensenyem els infants a fer-ho des de l'escola a través d'altres projectes.”</i>	Des de l'escola s'ensenyen estratègies als infants per buscar la informació de la conferència i a la vegada els ajuda a adquirir coneixements pel futur. Des de casa, però, es treballa a partir de les estratègies dels pares.
- <i>“Els mestres tenim un paper de guia a l'hora de l'exposició oral i a la vegada hem de donar pautes perquè els infants puguin anar explicant tot el que han après.”</i>	El paper del mestre en aquesta estratègia didàctica és una mica diferent, ja que deixa de ser el que transmet el coneixement i passa a ser un guia a l'hora de l'exposició a l'aula. És important que el mestre faci algunes intervencions durant l'exposició oral per facilitar la comprensió del públic sobretot a l'etapa d'educació infantil.
- <i>“Com a mestres hem de saber estar el nostre lloc i ser capaços de saber quan s'ha d'intervenir i quan no i quan fa falta parar o recopilar”</i>	Com ja hem dit anteriorment, el paper del mestre és fer de guia durant l'exposició. Per aquest motiu és molt important que el mestre conegui una mica el tema de l'exposició i alhora sàpiga estar el seu lloc i fer les intervencions necessàries en cada moment.
CONCLUSIONS: Com hem pogut observar en les cites anteriors el paper de la mestra en aquesta estratègia didàctica passa de ser el transmissor de la informació a ser un guia durant l'exposició davant dels companys. Tot i això, és molt important que el mestre sigui capaç de fer les aportacions necessàries perquè tots els infants de l'aula puguin gaudir i adquirir els nous coneixements.	

b) En relació al paper i l'opinió de les famílies.

FRAGMENT ENTREVISTES	ANÀLISI
- <i>“El paper de les famílies en aquesta elaboració es anar de la mà del nen, mai fer-la. El treball final, l'infant se'l ha de sentir seu.”</i>	És molt important que els pares vegin que la conferència és de l'infant i no agafar-la com una cosa seva, ja que d'aquesta manera deixen que sigui l'infant el que l'elabori, sense passar-li per sobre o fer-la ells. Si l'infant se sent la conferència seva li serà molt més fàcil explicar-la i defensar-la davant dels seus companys. És interessant veure la visió de les famílies i com aquestes es prenen l'elaboració de la conferència, ja que cada unitat familiar troba uns aspectes o uns altres positius envers aquesta pràctica.
- <i>“El nostre paper és molt important i a més aprèn a compartir amb la família una cosa que és seva”</i>	Principalment tots coincideixen en que l'activitat és de l'infant i que ells tenen el paper de guia o acompanyant en el procés.
- <i>“Els pares els marquem les pautes dels passos a seguir per elaborar la conferència i a banda els ensenyaem a esquematitzar i ha resumir”</i>	
- <i>“És molt positiu que treballin l'exposició oral des de P3, ja que els ajuda a deixar la vergonya de parlar en públic des de petits i els ajuda a agafar els hàbits de treball i aprendre a treballar conjuntament amb les famílies i a fer esquemes.”</i>	En general les famílies acullen molt bé l'estratègia didàctica de les conferències i ho troben un factor molt interessant per començar a l'etapa d'educació infantil, ja que veuen que d'aquesta manera deixen la vergonya a parlar en públic i ho veuen com un entrenament de cara el futur.
CONCLUSIONS: En general totes les famílies tenen una opinió molt positiva envers aquesta estratègia didàctica i els agrada molt que es comenci a treballar des de l'etapa d'educació infantil. Val a dir que les opinions sobre el paper de les famílies són més variades, ja que cada família té una visió diferent del propi paper en aquesta metodologia. Tots entenen que és un treball personal de l'infant, però cada família segueix unes pautes diferents a l'hora de realitzar-la.	

c) En relació a l'atenció a la diversitat.

FRAGMENT ENTREVISTES	ANÀLISI
- <i>“Com que des de l'escola trobem que és una estratègia molt important i pensem que l'han de fer tots els infants”</i>	Des del centre es treballa perquè tots els infants facin aquesta activitat. Penso que és un factor molt important per treballar la inclusió dels infants que per certs motius les seves famílies no s'impliquen en el seu procés d'ensenyament aprenentatge.
- <i>“En cas que les famílies no coneguin la llengua o no tinguin recursos materials per aquesta elaboració se'ls ajuda des del centre.”</i>	És molt important treballar des del centre la implicació de les famílies en el procés d'aprenentatge dels seus fills. Per aquest motiu trobo molt interessant facilitar materials o ajudar-los en el primer procés però sempre implicant a les famílies mica en mica.
- <i>“És molt important que tothom faci la conferència i la faci d'allò amb què se senti més segur, no cal que sigui complicat ni difícil.”</i>	És important que des del centre es treballi l'atenció a la diversitat i que ajudin els seus alumnes a no sentir-se discriminats, perquè per algun motiu o altre les seves famílies no puguin ajudar-los en aquest procés d'aprenentatge.
CONCLUSIONS: Després d'aquestes aportacions podem dir que des de l'escola es treballa per atendre l'atenció a la diversitat i fer possible la inclusió a través de les conferències.	

d) En relació a l'opinió de la mestra i les famílies en vers l'autonomia.

FRAGMENT ENTREVISTES	ANÀLISI
- <i>“La investigació i aprendre nous conceptes, en aquest cas els aprenen amb els pares i el transmeten a l'escola. Creiem que aquest fet els ajuda amb l'autonomia.”</i>	És un procés molt interessant per a l'infant perquè l'ajuda a adquirir autonomia el fet de preparar una cosa a casa amb l'ajuda de la família i després presentar-la a l'escola de manera individual, fa que adquireixen autonomia un cop els pares el deixen sol en el procés d'exposició davant dels companys.
- <i>“Les exposicions orals les tenim com a eix transversal. Per una banda, per treballar l'autonomia i, per l'altra, tot el tema del llenguatge.”</i>	Com es pot veure en aquest fragment, l'escola, a banda de treballar les conferències per les aportacions del llenguatge, també les treballa pel seu gran potencial en l'autonomia, sobretot en l'etapa d'educació infantil.
- <i>“Si el tema els interessa i els agrada els infants els infants per si sols ja van construït de manera més autònoma les conferències.”</i>	Com ja s'ha dit en altres ocasions, és molt important que els infants siguin els principals protagonistes en aquest procés d'ensenyament aprenentatge. El fet d'escollir ells el tema, fa que aquest sigui motivador per ells i els ajudarà a desenvolupar apartats de l'activitat de manera autònoma.
- <i>“ A nivell d'autonomia personal. Ens fixem en com s'ha preparat el material i en com l'utilitza.”</i>	És molt important veure com l'infant utilitza el material elaborat, ja que t'ajuda a observar quin grau d'autonomia ha tingut l'infant des de casa a l'hora de preparar la conferència, ja que si tot li han fet els pares ell no es sap explicar quan li trenques els seus esquemes.

<p>- <i>“Aquesta estratègia ajuda el nen a ser més autònom si els pares tenen clar que és un treball dels nens i no seu. Has de donar llibertat al nen en el resultat i el nen l’ha de treballar.”</i></p>	<p>Aquesta estratègia ajuda els infants a ser autònoms, sempre i quan des de casa es treballi juntament amb l’infant. S’ha de dir que si els pares elaboren la conferència i després li fan memoritzar el que ells han fet, no s’aprofita l’estratègia i l’únic que s’aconsegueix és que l’infant aprengui a memoritzar.</p>
<p>CONCLUSIONS: Com a conclusió, podríem dir que tots els entrevistats veuen l’estratègia didàctica de les conferències com una estratègia que potencia l’autonomia dels infants. Però s’ha de dir, que sempre i quan la conferència es prepari de manera conjunta entre els pares i els infants, ja que sinó és així no podem garantir que es compleixin els objectius marcats des del centre ni tampoc un aprenentatge autònom.</p>	

7. CONCLUSIONS

Un cop arribats fins aquí, és el moment d'extreure les diferents conclusions que tancaran aquesta investigació. Per tal de realitzar unes conclusions més relacionades amb cada aspecte del treball, s'ha cregut adient dividir-les en quatre grans blocs.

a) En relació als objectius de treball.

Per tal d'extreure conclusions en relació als objectius, és necessari recuperar-los per analitzar el seu assoliment.

Sobre el primer objectiu (***Saber i conèixer el grau d'autonomia dels infants d'educació infantil de l'escola rural***), per tal de complir-lo, en un inici s'han realitzat diverses observacions a l'aula, per posteriorment dur a terme l'anàlisi de les observacions, per tal de poder arribar a conèixer el grau d'autonomia d'un nombre representatiu dels infants de l'aula. S'ha de dir que ha estat una mica complicat conèixer el grau d'autonomia de tots els infants, però sí que es pot dir que de manera global s'ha pogut conèixer el grau d'autonomia dels infants analitzats.

En relació al segon objectiu (***Saber i conèixer les diferents estratègies didàctiques per treballar l'autonomia a l'escola rural***), podem dir que aquest objectiu ha estat assolit, ja que en l'apartat 3.2 s'analitzen les quatre estratègies didàctiques que fonamenten l'autonomia a l'escola de Castellcir. A banda, però, a l'apartat 2.4 també s'anomenen i s'expliquen de manera resumida les diferents estratègies que diferencien l'escola rural de l'escola pública habitual.

El tercer objectiu marcat (***conèixer i analitzar les conferències a l'educació infantil***) s'ha complert, ja que en l'apartat 4 del treball s'ha fet una recerca exhaustiva per tal de conèixer aquesta estratègia i, posteriorment, s'han analitzat i avaluat cinc conferències en aquesta etapa.

Referent al darrer objectiu (***Saber com participen les famílies en el desenvolupament de les conferències abans de ser exposades***), podríem dir que també s'ha complert a

través de les 4 entrevistes, ja que s'han pogut conèixer de primera mà els passos seguits per les famílies entrevistades durant la preparació de la conferència a casa.

Com a conclusió de l'assoliment dels objectius, es pot dir que de manera global s'han assolit satisfactòriament els quatre objectius marcats, tot i que cada un amb un grau més o menys elevat.

b) En relació a les hipòtesis.

Les dues hipòtesis marcades en aquesta recerca eren:

- *Les conferències milloren l'autonomia dels alumnes.*
- *Les famílies tenen un paper molt important en la preparació de la conferència.*

En relació a la primera hipòtesis, després d'elaborar aquest treball podem garantir que aquesta estratègia didàctica ajuda els infants a ser més autònoms, ja que entenem l'autonomia com un element enriquidor dels processos d'ensenyament aprenentatge. Podem garantir aquesta millora, ja que s'ha pogut comprovar a través de les observacions que els infants amb més experiència amb aquest projecte tenen una major autonomia per posar-se a defensar un tema preparat davant dels companys.

En relació a la segona hipòtesis, es pot afirmar la gran importància de les famílies en aquest procés d'aprenentatge, ja que com s'ha pogut observar en l'anàlisi de les entrevistes, tenen un paper primordial en aquesta elaboració, a banda de destacar la implicació del tutor en cas que la família no ajudi a dur a terme aquest procés.

c) En relació a l'autonomia dels alumnes a l'escola rural.

En el desenvolupament d'aquest projecte s'ha pogut anar consolidant la idea que els infants de l'escola rural, tenen la necessitat de desenvolupar l'autonomia en el seu

procés d'ensenyament aprenentatge per poder anar adquirint més independència a l'hora de treballar dins una aula multinivell.

El fet d'aplicar estratègies didàctiques que fonamenten aquesta autonomia té per objectiu que els infants vagin adquirint autoorganització i autoaprenentatge, per dur a terme un procés d'ensenyament basat en la cooperació i l'autonomia en el treball a l'aula. Com s'ha pogut observar és poc habitual l'ús de classes magistrals en aquestes aules, ja que no tots els infants parteixen dels mateixos coneixements.

d) En relació a la recerca realitzada.

Com a darrer aspecte en aquest tancament hi trobem les conclusions en relació a la recerca realitzada.

Val a dir que desenvolupar una investigació qualitativa no ha set del tot senzill, ja que es tracta de comprendre i interpretar a través de les percepcions, intencions i accions de cada persona i de l'entorn i, posteriorment, extreure'n idees concretes. Pel que he pogut anar observant, el que dóna significat a un procés de recerca d'aquesta tipologia és el grau de dinamisme i flexibilitat que permet estar en constant procés d'adaptació a la realitat d'allò que es vol analitzar. Només d'aquesta manera es poden extreure conclusions fiables i fonamentades en les bases de les observacions.

Un altre factor a destacar són les noves inquietuds que m'han anat sorgint des del començament del projecte, ja que a mesura d'anar adquirint nous coneixements m'han sorgit noves preguntes que no s'han acabat de resoldre en aquest projecte, ja que no anaven cap a la mateixa direcció. Val a dir que si ara tornés a plantejar-me aquesta recerca intentaria poder gaudir de l'experiència d'acompanyar un infant en tot el procés, és a dir, poder estar present des de l'inici d'una conferència fins els seu tancament.

Com a últim factor a destacar, m'agradaria compartir els diferents entrebancs que m'he trobat a banda de la investigació. S'ha de dir, que al ser la primera vegada en posar-me davant d'una recerca d'aquesta tipologia, m'he trobat amb diversos aspectes

que en un inici no em plantejava. Un exemple podria ser la gran troballa d'informació relacionada amb el tema. S'ha de dir que no és del tot senzill sintetitzar amb vint pàgines tota la informació interessant que hi ha sobre l'autonomia i l'escola rural.

Un cop destacats tots aquets conceptes, m'agradaria destacar el valor educatiu de les conferències com una estratègia didàctica que fonamenta l'aprenentatge significatiu dels infants. Al ser un treball educatiu transversal, potencia la connexió entre els diferents processos d'ensenyament aprenentatge i, d'aquesta manera, augmenta el seu grau de significat.

8. EPÍLEG: REFLEXIÓ SOBRE L'APRENTATGE REALITZAT

Aquest treball de recerca és el tancament de quatre anys de formació com a mestra d'educació infantil, on s'han pogut relacionar conceptes adquirits durant els anys d'aprenentatge i, a la vegada, he pogut seguir aprenent nous coneixements. El fet d'haver escollit la menció d'atenció a la diversitat m'ha ajudat a confirmar la importància de potenciar l'escola inclusiva i poder proporcionar a tots els alumnes la igualtat d'oportunitats, responant a les necessitats de cada un d'ells.

Desenvolupar el treball entorn a l'escola rural m'ha proporcionat l'oportunitat de conèixer una nova realitat escolar, que s'adequa a la perfecció a l'escola inclusiva que atén a la diversitat. Aquest aspecte m'ha creat una motivació per continuar apostant per una escola per tothom. Val a dir, que conèixer aquesta tipologia d'escola, m'ha ensenyat a organitzar el treball de mestra d'una manera diferent del que sempre m'havia plantejat. El fet de tenir diferents nivells dins una mateixa aula et fa trencar els tòpics que els infants amb una edat determinada han d'aprendre els coneixements marcats per aquell curs, ja que he pogut comprovar que els infants depenen del seu ritme d'aprenentatge, poden adquirir nous coneixements no marcats en aquella etapa. Un altre aspecte que m'agradaria destacar de les escoles rurals és el treball cooperatiu. Encara que el mestre no es plantegi treballar a partir d'aquesta pràctica, de manera indirecta, els infants ho fan, probablement pel fet que el mestre no pot estar en tot moment per a tots ells i és molt habitual veure com entre companys treballen junts per aconseguir els objectius.

Per acabar vull fer una petita reflexió sobre els propis processos d'aprenentatge que es desprenen de l'elaboració d'aquest treball. En un inici, com que era el primer projecte d'aquestes característiques que realitzava, vaig haver de començar amb la recerca d'informació per poder elaborar el marc teòric, cosa que no va ser fàcil, ja que hi ha molts autors que parlen sobre els aspectes del treball. S'ha de dir que aquest marc teòric m'ha ajudat a conèixer i a constatar les diverses opinions que hi ha envers els principals temes del treball.

Aquesta aproximació teòrica m'ha servit per posar en marxa posteriorment la part pràctica amb una sèrie de nous coneixements, i a partir d'aquí, poder anar avançant per aconseguir els objectius marcats a l'inici del projecte.

Com a futura mestra penso que, elaborar aquesta recerca m'ha proporcionat l'oportunitat conèixer de manera més detallada els factors que es desenvolupen en una observació directa a l'aula, així com també aprendre a investigar, seleccionar i sintetitzar informació per posteriorment contrastar-la amb una experiència.

9. BIBLIOGRAFIA

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BARRERA, Marta (2004). *Escola rural: un model d'escola i una escola model* [en línia]. Barcelona: Secretariat d'Escola Rural. [Consulta: 20 de febrer de 2013]. Disponible a : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:FBx67O LXcwJ:erural.pangea.org/wp-content/uploads/2011/12/Escola-rural.Marta+Barrera1.doc+&cd=2&hl=es&ct=clnk&gl=es>
- BOIX, Roser (2003). *Estratgias y Recursos Didácticos en la escuela rural*. Barcelona: ICE/ Graó.
- BOIX, Roser (2004). *La Escuela Rural: Funcionamiento y necesidades*. Madrid: Praxis.
- CASTANYS, Montserrat (2005). "L'exposició oral", dins PALOU, Juli i BOCH, Carmina (coordinadors). *La llengua oral a l'escola. 10 experiències diastàtiques*. Barcelona: Graó.
- "Decret 198/1996, de 12 de juny, pel qual s'aprova el reglament orgànic dels centres docents públics que imparteixen educació infantil i primària a Catalunya". *Diari oficial de la generalitat de Catalunya*, 14 de juny de 1996, núm. 2218, pàg. 5822.
- FEU, Jordi (2003). *L'Escola Rural de Boadella una experiència educativa i social que diu molt a favor de l'escola rural del nostre país*. *Perspectiva escolar*, núm. 279, pàg. 70-74.
- IMBERNON, Francesc (2010). *Les invariants pedagògiques i la pedagogia Freinet cinquanta anys després*. Barcelona: Graó.

- JUAN, F. Xavier (2005). *L'escola unitària com a font d'estratègies metodològiques* [en línea]. Centre de Professorat d'INCA, CANTABOU 19. [Consulta: 13 de març de 2013]. Disponible a: <<http://www.doredin.mec.es/documentos/012200530057.pdf>>
- MONTON, Isabel (2011). *Les intel·ligències múltiples a l'aula d'educació infantil i primer cicle d'educació primària* [en línea]. Barcelona. [Consulta: 14 de març de 2013]. Disponible a: <http://www.xtec.cat/~jmolar/el_treball_per_racons.pdf>
- PENALVA VERDÚ, Clemente; MATEO PEREZ, Miguel Ángel (2006). *Tècniques Qualitatives d'Investigació* [en línea]. Alacant: Universitat d'Alacant. Secretariat de promoció del Valencià. [Consulta: 8 de desembre de 2012]. http://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/2466/1/Num77_Tecnicas_qualitatives.pdf.
- PUIG, Josep M. (1997). *Com fonamentar la participació a l'escola propostes d'activitats*. Barcelona: Graó.
- PUJOL, Ferran (2011). *L'autonomia de l'alumne a l'Escola Rural. Avaluació de les competències relacionades amb l'autonomia de l'alumne a l'escola rural La Popa de Castellcir* [en línia]. Vic: Universitat de Vic. [consulta: 10 de març de 2013]. Disponible a <http://www.recercat.net/bitstream/handle/2072/181402/trealu_a2011_pujol_ferran_autonomia.pdf?sequence=1>
- PUJOLÀS, Pere (2006). *Escola rural i aprenentatge cooperatiu*. Guix: Elements d'acció educativa, núm. 322, pàg. 28-34.
- REYERO, Laura (coordinadora) (2008). *Autonomía e iniciativa personal en educación primaria*. Madrid: Ministerio de Educación.

- REYES, Maria; PEREZ, Maria (2010). *Competència en autonomia i iniciativa personal* [en línia]. Revista Catalana de Pedagogia [Societat Catalana de Pedagogia], vol. 7, pàg. 163-176. [Consulta: 03 de març de 2013]. Disponible a: <<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000177%5C00000007.pdf>>.
- SANS, Victòria (2009). *L'escola rural un model d'escola inclusiva. Recull de materials organitzatius, metodològics i curriculars* [en línia] . Barcelona: Facultat de Formació del Professorat de la UB. [Consulta: 9 de gener de 2013]. Disponible a: <<http://www.fmr.cat/oberc/documentacio/DOCUMENTACIO/mem%C3%B2ria%20llic%C3%A8ncia%20escola%20rural%2008-09.pdf>>.
- SAURAS, Pedro (coordinador)(1998). *Trabajar en la escuela rural. ¿Trabajar en la escuela rural? ¡Trabajar en la escuela rural!* Toledo: MRP Confederación.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- CAMPÀ, Rosa; BURGADA, Núria (1996). *L'organització d'aula a l'escola rural*. Guix: Elements d'acció educativa, núm. 230, pàg. 17.
- CANO, Julia (2003). *L'educació preescolar a l'escola rural*. Guix d'infantil, núm.16, pàg.26-29.
- CASTANYS, Montserrat (1999). *El treball pedagògic a l'escola rural*. Perspectiva escolar, núm.233, pàg.36.
- CASTRO, Anna (2011). *El centro de educación infantil como ámbito privilegiado para promover la autonomía personal*. Universitat de Barcelona: XII Congreso internacional de teoría de la educación.

- COLLOT, Bernat (1996). *Les escoles rurals, motor de transformacions educatives*. Guix: Elements d'acció educativa, núm. 230, pàg.5.
- D'ANGELO, Estela (1997). *La asamblea en educación infantil surelación con el aprendizaje y con la construcción de la autonomía*. Investigación en la escuela, núm. 33, pàg. 79-88.
- FEU, Jordi (1998). *La transformació del món rural: el sentit de l'escola rural en un món que es desruralitza*. Temps d'educació, núm.20, pàg. 287-313.
- GANAZA, M. Isabel (2001). *Avaluar els racons: una pràctica per millorar la qualitat a les aules d'educació infantil*. Guix d'infantil, núm. 2, pàg. 6-10.
- GUILIERA, Maria (2001). *Estimada escola de poble*. Temps d'educació, núm. 26, pàg. 201-210.
- HEBE, Myrtha (2010). *El concepto de autonomía en el desarrollo infantil temprano*. Aula de infantil, núm. 53, pàg. 9-13.
- RODRÍGUEZ, G.; GIL, J. i GARCIA, E (1996). *Metodología de la investigación cualitativa*. Málaga: Algibe, pàg. 142- 145.
- ROSELL, Mercè (1998). *Avaluació: L'autoavaluació, una eina per fomentar l'autonomia dels alumnes*. Perspectiva escolar, núm.228, pàg. 65.
- TORRENTS, Teresa; SOGAS, Sunta (2001). *Les padrines i els padrins de llegir*. Guix d'infantil, núm. 2, pàg. 29-33.
- VIAPLANA, Isabel (altres), (2006). *Parlen els mestres: cap on va l'escola rural? Problemàtica perspectives i reptes*. Guix: Monogràfic organització i gestió general, núm. 322, pàg. 13-20.

10. SUMARI DE L'ANNEX

1. Carpeta 1: Entrevistes

1.1 Família 1

1.2 Família 2

1.3 Família 3

1.4 Mestra d'educació infantil

2. Carpeta 2: Observacions i avaluacions

2.1 Infant 1

2.2 Infant 2

2.3 Infant 3

2.4 Infant 4

2.5 Infant 5